

Preses relīze

Luksemburgā, 2022. gada 27. oktobrī

“Virpuļdurvju efekts”: vāji noteikumi attiecībā uz ES aģentūrām

Šodien publicētajā gada ziņojumā par ES aģentūrām Eiropas Revīzijas palāta (ERP) norāda, ka ES aģentūrām jāstiprina noteikumi un kontroles mehānismi, lai mazinātu risku, ka vadītājiem un citiem augsta līmeņa darbiniekiem aizejot no darba un sākot strādāt privātajā sektorā, varētu rasties interešu konflikts un tikt apdraudēta ES iestāžu integritāte. Vienlaikus ERP kā ES finanšu interešu sargātāja atzīst aģentūru grāmatvedības uzskaiti par uzticamu un ir apstiprinājusi aģentūru 2021. gada pārskatus. Revidenti visām 44 aģentūrām ir snieguši atzinumus bez iebildēm par ieņēmumiem, ko tās iekasējušas savām darbībām, un “tīrus” atzinumus jeb “veselības apliecību” par visu aģentūru, izņemot vienas, izdevumiem, kaut arī lielākajā daļā aģentūru bija pastāvīgas publiskā iepirkuma problēmas.

“Mēs atkal spējam sniegt pozitīvus revīzijas atzinumus par ES aģentūru pārskatiem un ieņēmumiem, savukārt izdevumi kopumā ir apmierinoši,” teica par šo revīziju atbildīgais ERP loceklis Rimantas Šadzius. “Tomēr likumdevējiem un aģentūrām ir jāņem vērā mūsu nopietnais “sarkanās kartītes” brīdinājums un jārikojas stingrāk, lai novērstu iespējamo virpuļdurvju efektu un tādējādi izvairītos no interešu konfliktiem un kaitējuma aģentūru un ES reputācijai.”

ES noteikumos ir paredzēts ļoti maz pienākumu ES struktūrām uzraudzīt, lai pašreizējie un bijušie darbinieki ievērotu prasības attiecībā uz “virpuļdurvju efekta” novēršanu. No otras puses, ES aģentūras, īpaši tās, kurām ir regulatīvas pilnvaras un saikne ar rūpniecību, ir īpaši pakļautas virpuļdurvju efekta riskam divu iemeslu dēļ: pirmkārt, tajās strādā pagaidu darbinieki, un tāpēc ir liela kadru mainība un, otrkārt, to pārvaldības modelis paredz, ka valdes locekļus var iecelt uz īsu laiku. Problēma ir tā, ka valdes locekļi nav aģentūru darbinieki, tāpēc uz viņiem neattiecas virpuļdurvju efekta noteikumi. Revidenti apgalvo, ka šādos apstākļos ir radies juridiskais vakuums un ka tiek izvērtēta tikai neliela daļa iespējamo virpuļdurvju efekta gadījumu. Turklāt tikai dažas aģentūras risina iespējamās virpuļdurvju situācijas vairāk, nekā prasīts minimālajās juridiskajās prasībās, savukārt lielākā daļa aģentūru vispār neuzrauga pašreizējo un bijušo darbinieku atbilstību prasībām, tā vietā pārsvarā paļaujoties uz pašu darbinieku deklarācijām.

ERP revidenti jau vairākos agrākos ziņojumos ir konstatējuši ES aģentūru pārvaldības problēmas un interešu konfliktus. Šajā ziņojumā vēlreiz norādīts uz banku, apdrošināšanas un finanšu tirgu

Šī preses relīze sniedz kopsavilkumu par Eiropas Revīzijas palātas 2021. gada ziņojumu par ES aģentūrām. Tā pilns teksts ir pieejams Palātas tīmekļa vietnē www.eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu

@EUAuditors

eca.europa.eu

uzraudzības aģentūru pārvaldības problēmām, kas pieļauj iespēju dot priekšroku valsts interesēm, nevis Eiropas interesēm.

Revidenti arī atkārtoti kritizē to, kā aģentūras iegādājas preces un pakalpojumus, un mudina izmantot saimnieciski visizdevīgākos piedāvājumus. Publiskā iepirkuma nepilnības joprojām ir viens no galvenajiem iemesliem, kāpēc aģentūras neievēro maksājumu noteikumus, un šādu gadījumu skaits pēdējā laikā ir pieaudzis. Pusē aģentūru revidenti konstatēja nepilnīgus līgumus. Attiecībā uz vienu aģentūru – *eu-LISA*, kas pārvalda lielapjoma IT sistēmas brīvības un drošības jomā – revidenti atklāja kļūdainus izdevumus 18,1 miliona EUR apmērā jau iepriekš konstatētu problēmu dēļ. Šai aģentūrai tagad tiek dota vēl viena “dzeltenā brīdinājuma kartīte”, proti, revīzijas atzinums ar iebildēm par maksājumiem. No aģentūras tiek sagaidīti iepirkuma un līgumu pārvaldības uzlabojumi.

Revīzijā bija redzams, ka Krievijas karš pret Ukrainu īpaši ietekmē trīs aģentūras. ES Patvēruma aģentūra (*EUAA*) ir lūgusi palielināt darbinieku skaitu un finanšu līdzekļus pēc tam, kad Ukrainas bēgļus uzņemošās ES valstis ziņoja par vajadzību pēc papildu palīdzības. ES kosmosa programmas (*EUSPA*) pasākumi ir cietuši no tā, ka Krievijas kosmiskās nesējraķetes *Soyuz* vairs nevar izmantot šīs programmas *Galileo* satelītiem. Un par grūtībās nonākušu banku likvidāciju atbildīgā aģentūra (*VNV*) uzskata, ka karš ir palielinājis kredītrisku saistībā ar banku darījumiem ar partneriem Krievijā, Baltkrievijā un Ukrainā un saistībā ar aizdevumiem vietējiem uzņēmumiem, kurus karš ietekmē visvairāk.

Vispārīga informācija

ES aģentūrām ir svarīga ietekme Eiropas iedzīvotāju ikdienas dzīvei nozīmīgās jomās, tostarp veselības, drošības un tiesiskuma jomā. 2021. gadā aģentūru izdevumi veidoja 13,1 miljardu EUR no ES budžeta. Ar šiem izdevumiem īsteno dažādas programmas, piemēram, Eiropas zaļā kursa un pētniecības atbalstam. Aģentūrās strādāja 14 430 darbinieku (17 % no visiem ES darbiniekiem), un kopējais budžets bija 4,1 miljards EUR (2,5 % no visa ES budžeta), neskaitot *VNV*. *Frontex* resursi ir vislielākie: 1500 darbinieki un 500 miljonu EUR budžets.

“Virpuļdurvju efekts” ES kontekstā nozīmē gadījumus, kad darbinieki pēc aiziešanas no ES civildienesta ieņem amatus privātajā sektorā saistībā ar iepriekšējām darbībām. Šādā situācijā var rasties interešu konflikts un ES iestāžu integritātes apdraudējums, jo vērtīgas iekšējās zināšanas var tikt nodotas privātajam sektoram, jo bijušie ierēdņi var lobēt bijušos kolēģus vai esošie ierēdņi var ietekmēt no nodarbinātības iespējām citās darbvietās.

Pilns gada pārskats par ES aģentūrām ir pieejams [ERP tīmekļa vietnē](#) kopā ar kopsavilkuma dokumentu “ES aģentūru 2021. gada revīziju īss apraksts”. Šodien (ceturtdien, 27. oktobrī) revidenti rīko tiešsaistes konferenci “Pareiza finanšu pārvaldība ES aģentūrās”, kurā galvenā uzmanība pievērsta interešu konflikta riskam saistībā ar pieņemšanu darbā virpuļdurvju efekta apstākļos un publiskā iepirkuma jautājumiem. [Skatieties tiešraidi](#) *YouTube* no plkst. 9.30 līdz plkst. 12.30.

Kontaktinformācija presei

ERP preses birojs: press@eca.europa.eu

- *Damijan Fišer*: damijan.fiser@eca.europa.eu – mob. tālr.: (+352) 691 553 224
- *Vincent Bourgeais*: vincent.bourgeais@eca.europa.eu – mob. tālr.: (+352) 691 551 502
- *Claudia Spiti*: claudia.spiti@eca.europa.eu – mob. tālr.: (+352) 691 553 547